

Code van Goede Praktijk versie 3.0: bepalingen over metaaldetectie

Dit document bevat alle bepalingen uit de Code van Goede Praktijk voor Archeologie en Metaaldetectie die gaan over het gebruik van een metaaldetector door erkende metaaldetectoristen, buiten het kader van archeologisch onderzoek door een erkende archeoloog. Deze bepalingen zijn in de eerste plaats van toepassing op erkende metaaldetectoristen die als vrijetijdsbesteding op zoek gaan naar archeologische vondsten. Dit uittreksel vervangt de Code van Goede Praktijk voor Archeologie en Metaaldetectie niet, maar biedt enkel een selectie van de relevante bepalingen daaruit. Deze selectie volgt wel dezelfde indeling en nummering als het officiële en volledige door de Minister goedgekeurde document. Dat vindt u via deze link:

https://www.onroerendergoed.be/assets/files/content/images/CGP_V3_20180720.pdf

DEEL 1: KADER

Hoofdstuk 3: begrippen

De onderstaande begrippenlijst geeft een definitie voor termen die voorkomen in de Code van Goede Praktijk, waarvan de betekenis niet eenduidig vaststaat. Deze definities gelden voor wat betreft het toepassingsgebied van de Code van Goede Praktijk, los van eventuele andere betekenissen die deze begrippen in een ander kader kunnen krijgen of gekregen hebben. Begrippen waarvan redelijkerwijs geen verwarring kan bestaan over hun betekenis of inhoud zijn niet opgenomen in de begrippenlijst. Ze worden geacht voldoende duidelijk en eenduidig te zijn, zonder nadere verklaring.

De onderlijnde begrippen zijn termen die afzonderlijk eveneens gedefinieerd zijn in de begrippenlijst. De begrippen tussen haakjes met pijl (->) zijn verwijzingen naar onderling gerelateerde begrippen. De begrippen die met een sterretje (*) zijn aangeduid, zijn overgenomen uit het Onroerendergoeddecreet en het Onroerendergoedbesluit.

6° agentschap (*): de entiteit die door de Vlaamse Regering belast is met de beleidsvoorbereiding, de beleidsuitvoering, de beleidsmonitoring en de beleidsevaluatie inzake onroerend erfgoed;

11° archeologienota: document, opgemaakt op basis van een archeologisch vooronderzoek, met administratieve gegevens, een verslag over de resultaten van het onderzoek, een voorstel van beslissing en een plan van aanpak voor de maatregelen die daaruit volgen;

15° archeologisch ensemble (*): het geheel van archeologische artefacten en onderzoeksdocumenten afkomstig van een archeologisch onderzoek;

17° archeologisch vooronderzoek (*): het gebruik van wetenschappelijke methoden en technieken waarmee doelbewust archeologische artefacten en archeologische sites worden opgespoord en gewaardeerd zonder de erfgoedwaarden in situ wezenlijk aan te tasten (afkorting: vooronderzoek); (-> archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem)

18° archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem (*): archeologisch vooronderzoek met mogelijks enig effect op de erfgoedwaarden in situ zoals de aanleg van proefsleuven, proefputten, vlakken of andere intrusieve methoden met grondverzet (afkorting: vooronderzoek met ingreep in de bodem);

19° archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem (*): archeologisch vooronderzoek zonder aanwending van grondwerkzaamheden of activiteiten die enig effect hebben op de erfgoedwaarden in situ. Voorbeelden van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem zijn veldprospectie, luchtfotografische prospectie, geofysische prospectie en archivalisch onderzoek (afkorting: vooronderzoek zonder ingreep in de bodem);

21° archeologische opgraving (*): het gebruik van wetenschappelijke methoden en technieken waarmee doelbewust de ondergrondse, aan de oppervlakte of onder water aanwezige archeologische artefacten en archeologische sites worden opgespoord, vrijgelegd en door opgraving worden onderzocht en waarbij de archeologische artefacten en onderzoeksdocumenten archeologische ensembles vormen (afkorting: opgraving);

22° archeologische site (*): een onroerend goed dat ondergronds, aan de oppervlakte of onder water aanwezig is, met inbegrip van de archeologische artefacten die er integrerend deel van uitmaken, van algemeen belang wegens de archeologische erfgoedwaarde;

34° beschermde archeologische site (*): een archeologische site die voorlopig of definitief beschermd is overeenkomstig hoofdstuk 6 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013;

35° bewaarplaats: de fysieke plaats waar een archeologische vondst, archeologische vondsten of een archeologisch ensemble worden bewaard, bestaande uit adresgegevens (straatnaam, huisnummer, gemeente, land);

44° Centrale Archeologische Inventaris: databank die archeologische vondstlocaties en indicatoren daartoe in het Vlaams Gewest in kaart brengt en de beschikbare informatie bundelt (afkorting: CAI);

50° conservator: een persoon die op basis van een academisch diploma gespecialiseerd is in handelingen om de bewaringstoestand van archeologische vondsten of de omgeving daarvan te stabiliseren en verder verval te verhinderen of te vertragen;

61° erkende archeoloog: natuurlijk persoon of rechtspersoon, door de Vlaamse Regering aangeduid als erkende archeoloog overeenkomstig artikel 3.5.1, 3.5.2 of 3.5.3 van het Onroerenderfgoeddecreet;

62° erkend metaaldetectorist: een natuurlijke persoon of rechtspersoon die met behulp van een metaaldetector archeologische artefacten of archeologische sites opspoort en als erkend metaaldetectorist is aangeduid overeenkomstig artikel 3.6.1, 3.6.2, of 3.6.3 van het Onroerenderfgoeddecreet;

87° maaiveld: loopvlak of grondoppervlak voorafgaand aan het archeologisch onderzoek;

92° metaaldetectievondstmeldingsformulier: digitaal formulier dat door het agentschap ter beschikking wordt gesteld aan erkende metaaldetectoristen om archeologische vondsten te rapporteren;

93° metaaldetector: toestel voor het opsporen van voorwerpen met een metalen component door middel van het induceren en meten van een elektromagnetisch veld, of toestel voor het onttrekken van voorwerpen met een metalen component uit hun vondstlocatie door middel

van hun al dan niet permanente magnetische eigenschappen. Ook zogenaamde vismagneten zijn een vorm van metaaldetector;

107° Onroerenderfgoeddecreet: Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013;

143° veldwerkleider: archeoloog die de dagelijkse leiding heeft over een archeologisch vooronderzoek of een archeologische opgraving. Deze archeoloog is een natuurlijk persoon die voldoet aan de diploma- en opleidingsvereisten van een als erkende archeoloog aangeduid natuurlijk persoon en die beschikt over een archeologische opgravingservaring van minimaal een jaar. Deze persoon werkt steeds onder de verantwoordelijkheid van een erkende archeoloog;

150° vondstlocatie: een ruimtelijk begrensd gebied waarbinnen zich archeologische informatie bevindt;

153° waterbodem: de ondergrond van een oppervlaktewaterlichaam die altijd of een groot gedeelte van het jaar onder water staat;

DEEL 5: Metaaldetectie

Hoofdstuk 32: inleidende bepalingen

Algemene bepalingen:

Het gebruik van een metaaldetector, inclusief vismagneten, met het oog op het opsporen van archeologische vondsten met een metalen component en archeologische sites is uitsluitend voorbehouden aan erkende metaaldetectoristen. Erkende archeologen zijn van rechtswege erkend als metaaldetectorist.

Dit deel van de Code van Goede Praktijk regelt en stimuleert de kwalitatieve uitvoering van de activiteiten van erkende metaaldetectoristen die archeologische vondsten met metalen component of archeologische sites opsporen, buiten archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem, en de uniforme rapportering over de resultaten ervan.

Toepassingsgebied:

1° dit deel van de Code van Goede Praktijk is van toepassing in volgende situaties:

- a) het gebruik van een metaaldetector door of onder de autoriteit van een erkende archeoloog bij archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem met het oog op wetenschappelijke vraagstellingen;
- b) het gebruik van een metaaldetector door een erkende metaaldetectorist of een erkende archeoloog buiten archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem of archeologische opgravingen;

en dit zowel op landbodems als op waterbodems.

2° dit deel van de Code van Goede Praktijk is niet van toepassing in volgende situaties:

- a) archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem met het oog op het bekomen van een bekrachtigde archeologienota;
- b) archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem;
- c) archeologische opgravingen;

d) archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem of archeologische opgravingen door het agentschap na een toevalsvondst¹, conform artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet.

Bij onderzoek in de situaties beschreven in punt 2°, dat steeds door of onder de autoriteit van een erkende archeoloog wordt uitgevoerd, gelden de bepalingen met betrekking tot metaaldetectie uit de delen 2, 3 en 4. Metaaldetectie, ook door erkende metaaldetectoristen die geen erkende archeoloog zijn, gebeurt in die situaties steeds onder de autoriteit van de erkende archeoloog, en conform de bepalingen over metaaldetectie uit de delen 2, 3 en 4.

In het voorgaande worden onder metaaldetectoren ook vismagneten begrepen.

Doel:

Metaaldetectie heeft tot doel archeologische vondsten met een metalen component op te sporen en in te zamelen met behulp van een metaaldetector.

Product:

- metaaldetectievondstmeldingsformulier;
- archeologisch ensemble

Actoren:

- erkende metaaldetectorist

Hoofdstuk 33: technische bepalingen

De erkende metaaldetectorist spoort geen vondsten op in beschermde archeologische sites. Voordat hij op een terrein gaat detecteren, verifieert hij dat gegeven op het geoportaal van Onroerend Erfgoed (<https://geo.onroerenderfgoed.be>, kaartlaag beschermde archeologische sites). Hij spoort ook geen vondsten of archeologische sites op, op percelen waar een erkende archeoloog (als natuurlijk persoon of rechtspersoon) een vooronderzoek met ingreep in de bodem of een archeologische opgraving uitvoert, tenzij mits toestemming van deze erkende archeoloog. Hetzelfde geldt voor terreinen waar het agentschap of zijn eventuele gemandateerde een vooronderzoek met ingreep in de bodem of een archeologische opgraving uitvoert na een toevalsvondst. De erkende metaaldetectorist volgt in dat geval de bepalingen uit deel 2, deel 3 en deel 4 van de Code van Goede Praktijk en werkt volgens de aanwijzingen van de erkende archeoloog of de veldwerkleider. De erkende metaaldetectorist spoort geen archeologische vondsten of archeologische sites op na zonsondergang en voor zonsopgang. De erkende metaaldetectorist graaft geen vondsten op die zich dieper dan 30 centimeter onder het maaiveld bevinden.

De erkende metaaldetectorist laat geen vervalste, geprepareerde of op een andere manier gewijzigde vondsten doorgaan voor archeologische vondsten. Hij verstrekt geen verkeerde, onvolledige of valse gegevens met betrekking tot de archeologische vondst en de vondstlocatie ervan of de archeologische site aan het agentschap.

De erkende metaaldetectorist respecteert private en publieke eigendommen bij het uitvoeren van zijn handelingen. Hij respecteert de bepalingen van het eigendomsrecht en bekomt daarom steeds voorafgaandelijk toestemming van de eigenaar of de houder van zakelijke rechten op een

¹ Onroerenderfgoeddecreet artikel 5.1.4: "Iedereen die, op een ander moment dan bij het uitvoeren van een archeologisch vooronderzoek, een archeologische opgraving of het gebruik van een metaaldetector, een roerend of onroerend goed vindt waarvan hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat het archeologische erfgoedwaarde heeft..."

perceel vooraleer hij het betreedt. De erkende metaaldetectorist neemt de verplichting op zich de oorspronkelijke toestand van het terrein te herstellen.

De erkende metaaldetectorist toont zijn erkenningsbewijs op verzoek van de ambtenaren aangesteld voor het toezicht op de naleving en de handhaving van het Onroerendergoeddecreet. Indien de erkende metaaldetectorist niet-ontplofte oorlogsmunitie aantreft, stelt hij onmiddellijk de politie hiervan in kennis.

De erkende metaaldetectorist meldt elke opgespoorde archeologische vondst, de vondstlocatie ervan en de opgespoorde archeologische sites bij het agentschap via het metaaldetectievondstmeldingsformulier (zie hoofdstuk 34).

De erkende metaaldetectorist neemt het engagement op zich om erkende metaaldetectoristen te ondersteunen bij het verbeteren van hun kennis van het gebruik van metaaldetectoren en bij de identificatie van archeologische vondsten.

Hoofdstuk 34: rapportering

Het metaaldetectievondstmeldingsformulier dat ingevuld wordt door de erkende metaaldetectorist geldt als rapport. De erkende metaaldetectorist geeft aan het agentschap toestemming om de informatie uit het meldingsformulier op te nemen in de wetenschappelijke inventaris van archeologische vondsten en vondstlocaties (CAI). Hij laat eveneens toe dat alle gegevens van een melding van vondsten op het grondgebied van een erkende intergemeentelijke onroerendergoeddienst of erkende onroerendergoedgemeente ter beschikking worden gesteld aan deze erkende intergemeentelijke onroerendergoeddienst of erkende onroerendergoedgemeente.

Het metaaldetectievondstmeldingsformulier bevat verplicht en facultatief in te vullen rubrieken.

De verplicht in te vullen rubrieken zijn:

- 1° het erkenningsnummer van de metaaldetectorist;
- 2° een beschrijving van de archeologische vondst met metalen component;
- 3° de locatie van de vondst: naam van de provincie;
- 4° de locatie van de vondst: naam van de gemeente;
- 5° de locatie van de vondst op kaart;
- 6° de datum van de vondst;
- 7° de bewaarplaats van de vondst met metalen component.

De facultatief in te vullen rubrieken zijn:

- 1° een foto van de archeologische vondst met metalen component;
- 2° de locatie van de vondst door middel van GPS gegenereerde coördinaten;
- 3° een beschrijving van het bodemgebruik van de vondstlocatie op het ogenblik van de vondst op basis van de door het agentschap ter beschikking gestelde keuzelijst;
- 4° andere relevante informatie over de vondst of de vondstlocatie.

De erkende metaaldetectorist waarborgt de toegankelijkheid voor wetenschappelijk onderzoek van de archeologische vondsten die hij bewaart. Als een erkende metaaldetectorist vondsten onderzoekt die een andere erkende metaaldetectorist bewaart, respecteert hij auteursrechten en andere rechten van deze persoon en bezorgt hij zijn bevindingen aan hem.

Hoofdstuk 35: behandeling en bewaring van archeologische vondsten

Indien de erkende metaaldetectorist archeologische vondsten of archeologische ensembles in bewaring houdt, al dan niet als eigenaar, is hij een gebruiker of zakelijkrechthouder van archeologische ensembles. Hij is dan ook gebonden aan de verplichtingen die hieraan gesteld worden in artikel 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerenderfgoeddecreet en de uitvoeringsbepalingen daarbij. Zo bewaart hij archeologische ensembles als een geheel, behoudt ze in goede staat en houdt ze beschikbaar voor wetenschappelijk onderzoek. Onder in “goede staat behouden” wordt verstaan: er voor zorgen zoals een goede huisvader dat past. Hij meldt elke wijziging van bewaarplaats of zakelijkrechthouder binnen dertig dagen aan het agentschap. Indien hij het voornemen heeft om een archeologisch ensemble buiten het Vlaams Gewest te brengen, meldt hij dit voornemen minstens dertig dagen op voorhand aan het agentschap.

Als vondsten conserverende behandelingen nodig hebben, worden de behandelingen bij voorkeur in overleg met een conservator uitgevoerd. Bij elke vondst wordt een vondstkaartje gevoegd waarop het door het agentschap verstrekte vondstnummer is aangebracht. Het kaartje en de vondst worden zo verpakt dat ze niet zonder opzet van mekaar gescheiden kunnen worden. Het vondstkaartje bestaat uit een duurzaam materiaal.